

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Tractatus Primi Pars I. de Usuris, & interesse, Pars II. de Cambiis, Pars III. de Censibus, Pars IV. de Societatibus Officiorum

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. III. Romana lucri societatis officii. De eaem materia lucri sortis per mortem, quandò illi obstat necnè defectus implementi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74112](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74112)

Tertio demum, quoniam quidquid sit in aliis contractibus, an scilicet tempus curat de momento ad momentum. *ut tenet gl. in l. gallus verbo proximis, ff. de liber. & postb. quam plures sequuntur relati per Trentacinq. qui dicit communem lib. 2. var. tit. de dilat. resolut. 1. numer. 3. vel potius incipiat à media nocte sequenti, à qua nova dies incipere dicitur, in quibus etiam una vel altera opinione retenta adhuc mors sequuta erat expirato primo semestri, & novo jam cæpro, nam etiam si juxta secundam opinionem deductam ex parte debitoris, tempus computandum esset, adhuc sex menses terminaverant in media nocte diei 18. Novembris, undè semper dies decima nona cadebat in novo semestri.*

In hac vero specie contractus, cum sensu etiam veritatis, dicebam omnino tenendam esse primam opinionem; quia cum societas officii habeat annexum periculum vitæ creditoris, vel illius, sub cujus vita societas inita est, ita ut si eadem die in initio contractus casus mortis sequatur, quoties non est de exceptuatis, vel non intrat ratio deficientis voluntatis, prout in *Perusina disc. precedenti*, fiat locus lucro; Consequenter de necessitate oportet computare tempus de momento ad momentum, quoniam in illa parte diei, in qua in initio est contractus usque ad mediam noctem, quæ est initium diei sequentis, contractus se haberet ad esse & non esse, quod implicat; Atque ubi in contractu non exprimitur hora, quæ in casu expressionis attendenda est, tunc computatio faciendâ est à meridie *Magon. dec. Florent. 8. numer. 32.* Verùm hæc ulteriorem disputationem non habuerunt, cum ex præmissis causa mutaverit faciem, seu modum defensionis.

ROMANA LUCRI SOCIETATIS OFFICII

PRO

N. ZECCADORO

CUM N.

N. &c. Et de aliis consimilibus causis.

Causa disputata coram A.C. cum incerto exitu.

De eadem materia lucri sortis per mortem, quandò illi obstat nec ne defectus implementi.

SUMMARIUM

1. *Acti series.*
2. **F** De conclusione ut debitor non incretur societatem ob non implementum.
3. Quando istud non implementum sit in proposito excusabile.
4. An scientia præsumpta mortis fidejussoris, in cujus locum alter est subrogandus, sufficiat.
5. Quando dicatur remissum implementum, & qua species probationis sufficiat ad hanc voluntatem probandam.
6. De pluribus adminiculis ad dictam voluntatem

probandam.

7. Ubi debitor est notorie idoneus, tunc non videtur attendenda cautela præstandi fidejussorem.
8. De promissione vaga renovandi fidejussorem omnem casum quomodo intelligenda sit.
9. De aliis casibus, in quibus non implementum non obstat, præsertim ubi præstatio fidejussoris non est promissa ab ipso officiali, sed à fidejussore.

DISC. III

Ulcipit Zeccadorus quamdam pecuniarum summam ad societatem officii cum accessione ejus patris, sub consueto pacto, ut in casu mortis naturalis vel civilis fidejussoris, teneretur alterum subrogare; Sequuta verò patris morte creditor bene cognita, hic pro dictæ subrogationis implemento nunquam instetit, sed in exactione fructuum continuavit usque ad obitum ipsius vel ejus, super cujus vitæ periculo societas contracta erat, Atque prætendente debitore per hujusmodi obitum factum esse locum lucro juxta naturam hujusmodi contractus, qui ex ista ratione periculi unice substat, Replicabat creditor, vel ejus defuncti hæres de consueto refugio creditorum volentium absque periculo obtinere fructus ad rationem 12. pro centenario, quod scilicet reportari non possit lucrum ex contractu non impleto ex deductis per *Merlin. decis. 290. in Pisauran. Societatis coram Rotas inter suas decis. 64.* ubi in terminis individualibus non præstiti fidejussoris loco mortui vel absentis, & sæpius in aliis, potissimè quia per debitorem allegari non poterat ignorantia mortis proprii patris, ut ponderatur in *d. decis. coram Rotas in terminis fortioribus fratris vel alterius conjuncti.*

Scribens pro debitore coram A. C. non negabam regulam in Curia in controvertibilem; Dicebam tamen juxta satis rationabilem sensum quem habuit *Rota in Romana Societatis off. 13. Martii 1648. coram Bichio* tunc edita, omnem possibilem intellectum esse capendum pro ejus limitatione, cum in effectu videatur proposito perniciosissima, latum aperiens aditum fraudibus, atque ut sub ista captiosa cautela creditores reddantur immunes ac tuti à periculo, cujus ratione & non aliàs fructus adeò excessivus ex pecunia exigitur, ideoque regulæ prædictæ applicatio cessabat in hac facti specie, quia non agebatur de obligatione pura ab initio contractus intra certam diem adimplenda, sed de obligatione conditionali, de præstando scilicet novum fidejussorem in casu mortis alterius, quo casu ut promittens dicatur fidem violasse, atque à promissorum implemento defecisse, probanda est scientia mortis, per quam conditio purificata dicatur, ut ita distinguendo unum casum ab altero habetur apud *Gravian. discept. 944. numer. 36. & seqq. Rot. dec. 92. n. 17. & seqq. par. 5. rec. Aden. ad Buran. decis. 674. n. 15.*

Istud fundamentum videbatur parùm tutum, quoniam agebatur de morte proprii parentis, quæ in filio est præsumenda, ut in terminis hujusmodi scientiæ præsumptæ ad propositum sufficientis habetur in allegata *Pisauran. coram Rotas*; Et licet illa decisio super ista propositione ita simpliciter sumpta non placuerit Signaturæ & Curia, & meritò, quoniam agit

agitur de gravi præjudicio debitoris, ad cujus effectum requiritur scientia certa, dum regulariter non admittitur præsumpta, quoties alia extrinseca adminicula non concurrunt, *ex plenè collectis per Add. ad decif. 542. p. 4. rec. tom. 3. num. 98.* nihilominus in hac facti specie de illa non videbatur dubitandum, dum idem debitor quamvis absens, à patris paternam hereditatem agnoverat, aliosque actus hereditarios gesserat, quod perneceffe supponit scientiam certam mortis.

Solidius fundamentum videbatur alterum præsumptæ remissionis dicti implementi & contrariæ voluntatis continuandi in contractu, non obstante dicta renovatione fidejussoris non facta, stante continuatione per tempus notabile in exigendo fructus singulis semestribus; Licet enim hoc solum non sufficiat, quoniam fructuum receptio est solum operativa durante illo termino, pro quo in toto vel in parte recepti sunt, non autem influit in tempus sequens, ut in allegata *Pisauren. coram Roias*, & in *Romana Societ. officii coram Oribob.* inter suas decif. 131. & admittitur in eadem altera *Romana Societatis coram Bichio, de qua supra*; Attamen in eisdem, ac in aliis de materia agentibus, admittitur sufficere hujusmodi voluntatis probationem præsumptivam & adminiculativam, ut præsertim decif. 192. par. 5. rec. *Adden. ad Buratt. decif. 674. nu. 13. & 14. In Romana Societatis officii 15. Maii 1645. coram Dunozeo* inter suas decif. 742. n. 9.

Exactio autem fructuum est adminiculum, quod solum & de per se non sufficit nisi pro termino, in quo illa facta non sit, sed junctum cum aliis ex regula, *ut singula qua non profunt, &c.* est satis operativum, atque in præfenti plura in facto ponderabantur adminicula denotantia creditorem mortis fidejussoris rectè conscium, sola fide debitoris fuisse contentum; Quod habebat ver similitudinem, quoniam de tempore initæ societatis, debitor quamvis esset emancipatus, nihilominus patre vivente parùm idoneus absque fidejussore erat, sequuta verò morte patris, statum notabiliter immutaverat in melius, atque ex paterna successione idoneus effectus alio fidejussore non indigebat, dum idoneitas patris in ipso consolidata erat.

Et quidem de facili hujusmodi tacita seu præsumpta remissio admittenda est. Tum quia spectanda potius videtur verisimilis voluntas creditoris quam formula verborum instrumenti, quod hujusmodi obligationes sæpius ex formulariis notatorum præter intentionem contrahentium continere solent, Tum etiam ex dicta ratione fraudis, quæ sub hujusmodi capriosis cautelis continetur.

Idem disputavi in eodem Tribunali A. C. pro Barbatiis Bononien. adversus quos creditor objiciebat de non lucro societatis per mortem, ob eundem defectum non subrogati novi fidejussoris in locum Calderiai defuncti, ponderabantur enim plura adminicula, Primò nempe illud resultans ex continuata exactione fructuum per tempus considerabile, Secundò notoria idoneitas principalium debitorum aliquo fidejussore non indigentium, quod reflectendo ad veritatem, dicebam satis à judice spectandum esse, vel ad credendum dictam obligationem præter intentionem partium adjunctam esse ex Notariorum formulariis; Vel, & probabilius, esse cautelam capriofam & fraudulentam nullatenus attendendam, sed habendam pro non scripta, quoties debitoris qualitas est talis, quod verisimiliter etiam sine fidejussore ei creditum fuisset, ita ut illius conventio verè referri non possit ad cautelam securitatis, quæ aliàs de debitore non

haberetur, Et tertio quia exhibebantur plures litteræ missivæ creditoris, ex quibus iste ostendens se consciuum mortis fidejussoris, agebat de rebus concernentibus continuationem contractus, nullo insinuato motivo renovationis fidejussoris; Idèd enim in casu talis non implementi non est locus lucro, quia sic potest creditor, cui non impletum est habere societatem pro dissoluta, quæ possibilis seu præsumpta voluntas, cessat ex contraria voluntate à fortioribus etiam præsumptionibus elicitæ.

Et in alia consimili controversia habita in eodem Tribunali pro Quadrariis, cum quæstio esset super intellectu quorundam verborum, quod scilicet promissum erat præstari novum fidejussorem, non solum in casu mortis illius, qui præstitus erat, sed etiam in omnibus aliis casibus, &c. undè propterea creditor prætendebat impedire lucrum ob casum cujusdam inquisitionis & fugæ dicti fidejussoris comprehensum sub dicta generalitate, Dicebam etiam cum sensu veritatis, hujusmodi conventionem ita generalem ac vagam omninò rejiciendam esse, ac habendam pro non scripta, tanquam evidenter capriofam & fraudulentam, cum ita quicumque levis casus sub hujusmodi generalitate comprehensus prætendi posset, atque semper lucrum impediti, undè dicta verba referenda potius erant ad intellectum, qui per causam Patronum tribuebatur, ut intelligenda venient de casibus omninò similibus, & quodammodò perneceffe volitis, ut essent illi talis mortis civilis, quæ eisdem ac naturalis effectus operaretur, dictique intellectus possibilitatè sufficere dicebam, cum in dubio semper facienda sit illa interpretatio, per quam tollatur periculum peccati, & animæ salutis consulatur, *ut dec. 29. par. 2. divers. num. 9.*

Et in alia Romana pro Mauritio de Aste cum Hiacintho Parimbeno, in eodem Tribunali, objicente creditore de non lucro non obstante morte ejus, sub cujus vitæ periculo contractum fuerat, ex eodem defectu non implementi dupliciter oppositi, Primò ob non ratificationem cujusdam minoris à debitore promissam quamvis sequutam, ut potè carentem solemnitatibus statutariis, quasi quod paria essent, nullum & nihil; Et secundò ob non præstitum alium fidejussorem, quem promissum fuerat accessurum intra octo dies, Dicebam scribens pro debitore de lucro contentente, utramque exceptionem non subsistere, Non quidem primam, quia in conditionalibus spectatur nudum factum, ut propterea non diceretur promittentem contravenisse, Minusque secundam, quoniam alterius fidejussoris accessio promissa non fuerat per ipsum officialem, & in ipso instrumento societatis, sed per ipsius officialis fidejussorem in alio instrumento recognitionis bonæ fidei, quod obstare non debet lucro impediendo ex non implemento conventorum in ipso contractu societatis, qui fieri dicitur cum ipso officiali, non autem cum eo, qui bonam fidem recognovit, ut punctualiter firmavit *Rota in dicta Romana societatis officii 15. Martii 1645. coram Dunozeo* inter suas decif. 742. Et quamvis contractum in istis etiam terminis dicatur *apud Oribob. dicta dec. 131. nu. pen. & fin.* nihilominus ibi id potius incidenter & perfunctoriè dicitur, ac potius attendenda videntur firmata in alia decisione præcedenti, quoniam contractus substantiatur cum officiali, Et licet fidejussor sic ille, qui lucri commodum sentit, non autem officialis, attamen illud deducitur ex instrumento, quod cum ipso Officiali fit, idèd ibi contenta debent solum attendi, cum in eo & non in altero recognitionis bonæ fidei esse diceretur contractus societatis.

Quid

Quid autem in præmissis casibus sequutum esset, est incertum, cum ferè omnes fuerint circa susceptæ Advocacionis initia, atque juxta Curie stylum Advocaticularum curam non habeant, neque de facili de earum exitu, ubi non agitur de gravioribus, memoriam retineant; Probabilius autem videtur, vel ita pro debitoribus judicatum esse, vel respectivè concordiam controversias terminasse, dum scriptum non fuit in Signatura, ad quam debitores succumbentes semper recurrere solent, sperantes commisionem cum clausula translativa executionis, qua denegata, ubi præsertim agitur de parvis summis acquiescunt; Et quidem sufficit calum reddi probabiliter dubium, ut in eo contra creditorem sit respondendum ob manifestam fraudem & captionem, quæ sub hujusmodi cautelis inest.

DISC. IV.

Esun&to eo, qui Serantonio Notario A.C. pecunias dederat ad societatem officii sub periculo vitæ ejusdem Notarii debitoris (ut consuetudo est cum istis ita contrahendi.) ex duobus hæredibus institutis, quorum uterque hæreditatem adierat, unus qui erat in Curia præsens, cohæredem abente, di&tam societatem sub ejusdem Notarii debitoris vitæ periculo renovavit, atq; per plures annos fructus exegit. Cum autem debitor ad fortis restitutionem pulsatus opponeret de illius satisfactioe cum solutionibus post mortem creditoris factis sub nomine fructuum, qui absque dubio post dissolutam societatem non debentur, cum in isto contractu non possint exigi fructus post cessatam societatem, quando cessat periculum, quod unicè salvat hujusmodi fructus ab usura Mantio. de tacit. lib. 6. tit. 2. nu. 17. Tacch. hoc tract. num. 377. Duard. eodem lib. 2. cap. 6. §. 4. quæst. 1. numer. 2. & sequen. dec. 357. num. 14. par. 4. rec. tom. 2. Romana societatis officii 2. Maii 1659. Meltio & passim.

ROMANA

NULLITATIS

SOCIETATIS OFFICII

PRO

FRANCISCO SERANTONIO

CUM N.

Casus disputatus coram A.C. & Resolutus contra Serantonium postea concordatus.

An dissoluta societate per mortem creditoris absque eo quod factus esset locus lucro, illa renovari possit cum uno ex duobus hæredibus; Et quatenus id fieri non possit pro rata spectante ad cohæredem absentem An sustineatur pro rata spectante ad eum qui contraxit.

SUMMARIUM

- 1 Casus controversia.
- 2 Fructus non debentur post dissolutam societatem.
- 3 Contracta societate nomine absentis ad eius perfectionem requiritur illius ratificatio expressa.
- 4 Unus ex pluribus hæredibus non potest exigere totum nomen debitoris, solumque liberare & numer. 6.
- 5 Nullitas societatis in parte influit in totum, ac inutile per inutile vitiatur.
- 6 De conclusione, de qua numer. 4. & quando unus ex cohæredibus contrahat, vel distrahatur super toto.
- 7 De consideratione, ob quam exactio per unum hæredem subsistat.
- 8 Ubi cohæredes vivunt in communione, tunc societas hæreditaria bene renovatur per unum hæredem.

Periculum verò saltem pro medietate non aderat, quoniam cum creditum, pro quo nova societas contracta erat pro medietate spectaret ad contrahentem, pro altera verò ad alterum abentem, Hinc dicebam scribens pro debitore, quod intrabat dilemma, aut cohæres contraxit nomine utriusque, aut nomine proprio tantum; Primum casu requirebatur ratificatio expressa absentis ex firmatis per Boccacc. hoc tract. num. 212. Cyriac. controuv. 252. num. 4. & 5. dec. 660. num. 3. par. 1. divers. & habetur in Romana societatis officii pro Columna hoc titul. disc. 9. ubi quod actus taciti vel præsumpti non sufficiunt. Atque hoc nomine communi di&tam renovationem factam esse suadebant verba instrumenti.

In secundo autem casu, quod scilicet cohæres pro toto credito ejus solo nomine contraxisset, pariter pro medietate debitor periculi commodum poterat non sentire, quoniam creditum hæreditarium per cohæredem non nisi pro sua vitili exigi potest, quoties agitur de rebus dividuis, quidquid sit in individuis ad text. in l. 1. §. si pecunia ff. de positi, & l. si stipulatus sum §. silancem ff. de solut. & firmant Abb. cons. 39. lib. 5. in fine Carocc. de deposito par. 1. rubr. si unus ex hæredibus sol. 17. Grass. de except. cap. 25. num. 119. Et licet ubi casus periculi evenisset, potuisset cohæres absens pro ejus vitili petere sortem tanquam debitum in eo statu, in quo de tempore mortis creditoris constitutum erat, Atque hinc inferebam ad nullitatem totius societatis, quoniam cum hæc sit individua, utile per inutile vitiatur, ideoque nullitas in parte influit in totum ex deductis per Duard. de societate lib. 2. cap. 6. §. 3. qu. 1. n. 12. & 13.

Scribentes pro creditoribus insistebant in deductis per Surd. cons. 359. num. 15. & sequen. & per Rotam apud Duran. dec. 448. n. 10. quod scilicet unus ex hæredibus possit super toto contrahere, Sed hoc erat æquivocum clarum, quoniam quidquid sit de veritate propositionis firmatæ per Surd. loc. cit. cujus contrarium tenent idem Surd. cons. 415. num. 16. & sequen. Theaur. dec. 4. nu. 8. Argel. de acquir. possess. qu. 8. art. 9. num. 208. cum sequen. Salgad. in labyrinth. par. 2. cap. 4. num. 147. Cavaler. dec. 346. numer. 7. Id procedit in casu quo aliis cohæredibus non comparentibus, ac hæreditatem non agnoscentibus, unus velit agnoscere totum, præstita cautione de restituendo vitiles aliis postea